

ZAŠTO SE BAVIMO STRESOM U ORGANIZACIJI?

Laički, smatramo da je stres privatna stvar. Organiziramo anti-stres aktivnosti, ili su ljudi prepušteni sami sebi. No **profesionalno upravljanje organizacijom zahtijeva da razumijemo malo temeljitije i uzroke i posljedice stres u organizaciji**. Nekoliko misli vodilja:

- **Upravljanje stresom zapravo nema smisla**, jer to znači da reagiramo kada je pritisak prevelik za nositi se s njim
- Ključni zadatak i prioritet nam je zato **prevencija stresa**.
- Prevencija posljedica stresa na radnom mjestu je puno bolja od reagiranja na stres kada se jednom dogodio
- Prevencija stresa **će povećati zdravlje, osobnu efikasnost i produktivnost**

Trošak stresa u organizaciji

- direktni trošak **stresom izazvanih izostanaka**
  - dosljedni podatak daje to 35% od ukupnih izostanaka
- **pad produktivnosti do 70%**
  - ljudi na poslu koji nisu otišli, a ne rade zbog stresa
- pomnožiti sa dva za **gubitak produktivnosti**
  - nedovoljna produktivnost zamjene, loše odluke, konflikti...
- dodati na to **dodatni trošak za zamjene**
  - selekcija, uvođenje u rad, trening, nemogućnost prijenosa iskustva
- nevidljivi trošak **povećanja pritiska na druge ljude**
  - koji pokreće nove izostanke

TROŠAK:

35%

svih izostanaka

*2

(zbog pada produktivnosti)

+ trošak zamjena

izvor: ISMA International Stress Management Association

ODGOVORNOST ORGANIZACIJE (vidi kasnije obveze poslodavca u okviru hrvatskih zakona)

- Poslodavci imaju **legalnu obavezu** osigurati da se radnici ne razboljevaju od rada ili zbog uvjeta rada: **spriječiti fizičke i mentalne bolesti koje su uzrokovane stresom na radnom mjestu**.
  - To uključuje: 'izbjegavanje rizika' 'borbu s rizicima i izvorima rizika' i 'prilagođavanje posla pojedincima'.
- Stres na radnom mjestu je moguće umanjiti i **aktivnosti mogu biti iznimno efikasne i isplative**.
  - Prvi korak je **ispitivanje faktora rizika** koji uzrokuju povećanje stresa u ukupni pristup zdravlju i sigurnosti na radu.
- **Ukoliko ne poduzmete akciju**
  - otvoreni ste prema zahtjevima za nadoknadu od strane radnika koji su se razboljeli pod utjecajem stresa na radnom mjestu.

ZAŠTO SE BAVIMO STRESOM U ORGANIZACIJAMA?

.točkapromjene

OBVEZE POSLODAVCA

Prevenција bolesti i ozljeda na radu u interesu je svih subjekata u sustavu zaštite zdravlja na radu, uključivo poslodavaca i radnika. u Hrvatskoj je prilikom donošenja novog Zakona o zaštiti na radu („Narodne novine“ broj 71/14) po prvi puta u hrvatsko radno zakonodavstvo uvedeno pitanje stresa na radu i prepoznatih negativnih učinaka stresa koji mogu dovesti do razvoja ozbiljnih bolesti te znatno narušiti zdravlje radnika.

Zakonom je dana definicija odnosno pojmovno uređenje stresa pod kojim se podrazumijevaju zdravstvene i psihičke promjene koje su posljedica akumulirajućeg utjecaja stresora na radu kroz dulje vrijeme, a očituju se u kao fiziološke, emocionalne i kognitivne reakcije te kao promjene ponašanja radnika.

Poslodavac je obavezan provoditi prevenciju stresa na radu ili u vezi s radom koji je prouzročeni osobito čimbenicima kao što su sadržaj rada, organizacija rada radno okruženje, loša komunikacija i međuljudski odnosi, kako bi sveo na najmanju mjeru potrebu radnika da svlada teškoće zbog dugotrajnije izloženosti intenzivnom pritisku te otklonio mogućnost da se umanjí radna učinkovitost radnika i pogorša njegovo zdravstveno stanje (čl. 51. st.1. Zakona o zaštiti na radu).

Ako postoje naznake stresa na radu ili u svezi s radom poslodavac je, u skladu s čl.51. st.2. Zakona o zaštiti na radu, obavezan posebnu pozornost usmjeriti na sljedeće:

1. organizaciju rada i radnih postupaka (radno vrijeme, stupanj samostalnosti, podudarnost između vještine radnika i potreba posla, radno opterećenje i dr.)
2. radne uvjete i okolinu (izloženost radnika i poslodavaca nasilnom ponašanju, buku, vrućinu, hladnoću, opasne kemikalije i dr.)
3. komunikaciju (neizvjesnost o tome što se očekuje od posla izgledi za očuvanjem posla ili nadolazeće promjene i sl.) i
4. subjektivne čimbenike (emocionalni i društveni pritisci, osjećaj nemoći, osjećaj da nema dovoljno podrške i sl.)

Radnici imaju obvezu postupati u skladu s uputama poslodavaca za sprječavanje, uklanjanje ili smanjivanje stresa na radu ili u svezi s radom te surađivati s poslodavcem u provođenju mjera prevencije i otklanjanja stresa na radu ili u svezi s radom (čl. 52. st.1. i 2. Zakona o zaštiti na radu).

EUROPSKE SMJERNICE

- **Poslodavci imaju obavezu upravljati stresom na radnom mjestu kroz Direktivu 89/391/EEC**. Ona postavlja očekivanja koja su jednako sustavna kao i pitanja zaštite na radu, s posebnim naglaskom na preventivne aktivnosti.
- **‘Framework agreement on work-related stress’** povećava svjesnost i daje osnovne upute poslodavcima o tome kako pristupiti pitanju stresa na radnom mjestu.
- Brojni drugi vodiči i upute se mogu naći već i na hrvatskom jeziku na stranici OSHA - Europske agencije za sigurnost i zdravlje na poslu <http://osha.europa.eu/>
- OSHA Work-related stress

ZAŠTO SE BAVIMO STRESOM U ORGANIZACIJAMA?

.točkapromjene

KOJIM UVJETIMA RADA SE BAVIMO KADA PREVENIRAMO STRES NA RADNOM MJESTU?

Zahtjevnost posla Rokovi? Preopterećenost? Previsoki zahtjevi? Loši fizički uvjeti	Nerealni rokovi, prečesti rokovi, konflikti u satnici, loši fizički uvjeti posla, buka, prljavština, visoka temperatura, premalo mjesta; možete li se nositi sa zahtjevnošću situacije ili smatrate da je preteška?
Kontrola Mogućnost ili nemogućnost utjecaja/kontrole?	Koliku mogućnost utjecaja na situaciju imate u određenom trenutku? Možete li izraziti i uvažava li se vaše mišljenje i vaš stav o tome kako bi se trebao raditi posao koji radite? Možete li utjecati na radni ritam i dinamiku? Možete li uzeti predah kada vam je potreban?
Podrška Razina ili nedostatak podrške ili poticaja? Previše ili premalo? Podrška kolega Podrška menadžera	Imate li osjećaj da imate poticaj, podršku koje osoba može (treba) dobiti od organizacije, menadžera i kolega? Imate li dovoljno resursa za rad (to je vid podrške ili imate manjak resursa i nemogućnost dobivanja podrške (operativne i kolegijalne)?
Odnosi Umanjuju ili uvećavaju stres?	Odnosi koji umanjuju ili povećavaju stres? Nepovjerenje i nemogućnost razgovora o problemima kako bi se riješili. Stalno negativno razmišljanje koje opterećuje? Jeste li izloženi neprihvatljivim ponašanjima oko sebe (do razine zlostavljanja)?
Uloga Jasnoća uloga? Raspodjela odgovornosti?	Jeste li nedavno preuzeli nove odgovornosti? Razumijete li u potpunosti svoju radnu ulogu i relevantne nadležnosti?
Promjena Nesigurnost? Fleksibilnost?	Imate osjećaj nesigurnosti koji proizlazi iz prečestih promjena? Na razini dnevnog radnog ritma ili dugoročno? Je li u pitanju vaša osobna ili nefleksibilnost, neprilagodljivost nekog drugog?

Izvor: EU-OSHA - European Agency for Safety & Health at Work

ZAŠTO SE BAVIMO STRESOM U ORGANIZACIJAMA?

.točkapromjene

KAKAV EFEKT IMAJU TIPIČNI IZVORI STRESA NA RAD?

- ▶ **Nerealistični rokovi** → proizvode **pritisak** i preplavljaju zaposlenike
- ▶ **Minimalan osjećaj kontrole** nad radnim aktivnostima → **smanjenje** motivacije i **radnog učinka**
- ▶ Slaba **međusobna podrška i suradnja** → pojačan osjećaj izoliranosti
- ▶ Nedovoljna pripremljenost za posao, novi posao, **neadekvatni trening** → povećanje broja grešaka, sporost u obavljanju posla
- ▶ Manjak informacija → povećanje brige o **sigurnosti posla, karijere ili plaće**
- ▶ **Kultura okrivljanja** → smanjena otvorenost i povjerenje, izbjegavanje razgovora o problemima, skrivanje pogrešaka
- ▶ **Neefikasni menadžment** → zaposlenicima nedostaje osjećaj smisla i smjera
- ▶ **Višestruki menadžment** (nekoliko menadžera koji prioritiziraju posao) → smanjenje kvalitete obavljenog posla, konflikt prioriteta, **povećana vjerojatnost izgaranja zaposlenika**
- ▶ Neadekvatno **fizičko radno okruženje** (pretjerana toplina, hladnoća, buka, nedovoljno osvijetljenje, neudobno radno mjesto, neispravna oprema) → umor, smanjenje motivacije, povećanje mogućnosti za pogrešku (emocionalna i kognitivna **pogreška u interpretaciji radnih uvjeta**- da su ugrožavajući iako uistinu nisu)

ŠTO MENADŽERI TREBAJU NAUČITI:

- Stil upravljanja jedan od tri najvećih uzroka stresa na radnom mjestu (*CIPD Absence Management survey*)
- Menadžer može umanjiti (ili povećati) stres načinom ponašanja prema svojim zaposlenicima
- Može zaštititi od ili izložiti radnika stresnim uvjetima – npr. isposlovati produljenje roka za tim koji radi preko svojih kapaciteta
- Kada rade blisko povezani s timom, u poziciji su da rano identificiraju utjecaj stresa na ljude i da dovoljno rano reagiraju
- Ukoliko zaposlenik pati od stresa, menadžer je najvjerojatnije osoba koja može sudjelovati u rješenju.
- Menadžeri su odgovorni za procjenu rizika na poslu
- Menadžer pod stresom se osjeća izoliran i radi previše
- Menadžere podsjetiti na godišnji odmor (njihov i njihovih radnika)
- Upravljanje svojim stresom!
- Stalno raditi na 'people skills'!

Kakvo je stanje na terenu?

- Jedna petina ljudi smatra da im je posao jako ili iznimno stresan
- Stres je vodeći izvor (do 40%) dugotrajnih bolovanja
- Stres, anksioznost i depresija uzrokuju u prosjeku 30.2 izgubljena radna dana
- 13.5 miliona radnih dana godišnje u EU izgubljeno
- 1/3 organizacija izvještava o povećanom izostajanju s posla zbog stresa

CIPD Absence Management survey

ZAŠTO SE BAVIMO STRESOM U ORGANIZACIJAMA?

.točkapromjene